

Identification of Preventive Factors for Marital Infidelity in Cyberspace by Examining Spiritual Factors Among Women Seeking Divorce

Mirneamat Gheybi¹, Parviz Karimi Sani², Qumarth Karimi³

1. PhD Student, Department of counseling, Sa.C, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran. E-mail: m.ghyebi@iausdj.ac.ir
2. Associate Professor, Department of counseling, Shab.C, Islamic Azad University, Shabestar, Iran. E-mail: karimisani@iau.ac.ir
3. Assistant Professor, Department of Psychology, Mah.C, Islamic Azad University, Mahabad, Iran. E-mail: q.karimi@iau-mahabad.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article history:
Received 25 October 2025
Received in revised form 11 December 2025
Accepted 21 December 2025
Published Online 26 December 2025

Keywords:
marital infidelity,
spiritual factors,
cyberspace,
women seeking divorce.

ABSTRACT

Background: The expansion of cyberspace has increased the opportunities for the formation of online extramarital relationships and has become an emerging challenge to family stability. Online marital infidelity is considered one of the significant factors contributing to marital conflict and divorce. In this context, spirituality, as an internal regulatory resource, can play a preventive role in reducing the occurrence of extramarital relationships. Despite the importance of this issue, limited research has examined the role of spiritual factors in preventing online marital infidelity, particularly among women seeking divorce.

Aims: This study was conducted with the aim of identifying preventive factors against marital infidelity in cyberspace by examining spiritual factors.

Methods: This research was conducted with a qualitative approach using the interpretive phenomenological method. The study population consisted of women with a history of infidelity in cyberspace, referred from the Family Court of Urmia County in the year 2023. The sample size included 13 participants who were selected through purposive sampling. The research instrument was a semi-structured interview focusing on influential spiritual factors in reducing marital infidelity in cyberspace. The data were coded and analyzed using thematic analysis with the assistance of MAXQDA 2024 software.

Results: Following the coding of the interviews and the categorization of themes, a total of 26 initial concepts (core codes) were identified. These were organized into 8 core themes, which ultimately culminated in 3 main themes: strengthening inner deterrence through individual spirituality, creating a protective environment through the institutions of family and society, and risk factors that weaken deterrence.

Conclusion: It can be concluded that if an individual possesses the necessary spiritual competencies, and the institutions of family and society also provide them with the required support and resources, it is likely that the grounds for the occurrence of infidelity in cyberspace will be significantly reduced.

Citation: Gheybi, M., Karimi Sani, P., & Karimi, Q. (2025). Identification of preventive factors for marital infidelity in cyberspace by examining spiritual factors among women seeking divorce. *Journal of Psychological Science*, 24(155), 273-291. [10.61186/jps.24.155.17](https://doi.org/10.61186/jps.24.155.17)

Journal of Psychological Science, Vol. 24, No. 155, 2025

© The Author(s). DOI: [10.61186/jps.24.155.17](https://doi.org/10.61186/jps.24.155.17)

✉ **Corresponding Author:** Parviz Karimi Sani, Associate Professor, Department of counseling, Shab.C, Islamic Azad University, Shabestar, Iran. E-mail: karimisani@iau.ac.ir, Tel: (+98)9143496856

Extended Abstract

Introduction

Marriage represents a major transition in individual and social life, and its stability largely depends on elements such as commitment, trust, intimacy, and fidelity (Goldberg et al., 2021; Reyhani et al., 2022). When the expectation of fidelity in marital relationships is violated, marital infidelity occurs, which may manifest in various forms including secret emotional or sexual relationships, extramarital affairs, intimate interactions, or online relationships (Onah, 2020; Seyedi et al., 2024; Aguche et al., 2024). With the rapid expansion of communication technologies and social networking platforms, new forms of infidelity have emerged within virtual environments. Due to factors such as ease of access, relative anonymity, and the possibility of continuous interaction, online infidelity has become more complex than traditional forms of marital betrayal (Karimizand & Behnoudfar, 2023). In this regard, Liu and Zeng (2022) reported that a considerable proportion of individuals had experienced at least one form of online sexual activity that they considered a type of internet infidelity.

Online infidelity can have extensive negative consequences for family life. It may reduce individuals' attention and commitment toward their spouses and children, weaken emotional attachment, undermine mutual trust, decrease marital satisfaction, and increase family conflicts (Khoshsaafa & Kaffashi, 2016; Dortaj et al., 2018). The continuation of such relationships is often associated with psychological outcomes such as guilt, anxiety, depression, and distrust, and in some cases may lead to family breakdown. Previous studies have also confirmed the destructive impact of virtual infidelity on marital relationships and family stability (Clayton, 2014; Hosseini et al., 2018; Tamarachi et al., 2022). Furthermore, the expansion of online interactions and the reduction of social monitoring in digital spaces have facilitated the formation of emotional and sexual relationships outside the framework of marriage, thereby challenging traditional patterns of marital fidelity (Malekzadeh et al., 2025; Karimizand & Behnoudfar, 2023).

Among the factors that may prevent marital infidelity, spirituality and religious beliefs have been identified as important protective factors (Sharifi Saei & Azad Armaki, 2021). Spirituality can strengthen moral responsibility, commitment to marital vows, self-control, and adherence to ethical values, thereby reducing the likelihood of engaging in high-risk relational behaviors (Mohammadi & Karami, 2025; Burdette et al., 2007; Kamaljoo et al., 2016). Research has indicated that the weakening of religious and spiritual beliefs may contribute to marital infidelity, while spirituality, religious attitudes, and moral intelligence are negatively associated with extramarital relationships (DeRose et al., 2021; Santosa, 2017; Malekzadeh et al., 2025; Salimi-Takieh et al., 2023). Nevertheless, most previous studies have primarily focused on risk factors rather than protective factors, particularly within the context of online infidelity. Moreover, limited research has explored the lived experiences of women seeking divorce in this regard. Therefore, examining preventive spiritual factors within the sociocultural context of Urmia—where divorce cases have increased alongside the expansion of virtual interactions—appears to be both necessary and significant.

Method

This study was conducted using a qualitative method with an interpretive phenomenological approach to explain the experiences and views of women with a history of marital infidelity in cyberspace regarding spiritual factors preventing marital infidelity in cyberspace. The statistical population of this study consisted of women with a history of marital infidelity in cyberspace who were referred by the Family Court. The sample size included 13 female participants who were selected through purposive sampling, and the sampling process continued until data saturation was reached. The data collection tool was interviews, which were semi-structured and conducted individually and in person. The inclusion criteria for participating in the interview were as follows: having engaged in extramarital relationships in cyberspace, not being divorced, being between 20 and 50 years of age, and being referred by the Family Intervention Center and the Judiciary's Divorce

Reduction Center and Social Emergency (123). The exclusion criteria were as follows: having a current or historical diagnosis of severe psychiatric disorders (such as schizophrenia, bipolar disorder in the acute phase, major depressive disorder with psychotic features) based on records or clinical interviews, active and severe dependence on drugs or alcohol that would disrupt the interview process and participation, unwillingness to continue cooperation in the research process, having engaged in extramarital relationships outside of cyberspace (for example, in the real world) to maintain the purity of the research topic, and severe communication barriers (for example, acute hearing, speech, or cognitive impairments) that would make

meaningful communication in a qualitative interview impossible.

Results

In the present study, the age range of the participants was 24 to 43 years, with a mean age of 32.69 years. The youngest participant was 24 years old, and the oldest was 43 years old. The occupation of the majority of the women was homemaking. Regarding educational attainment, 3 participants had completed middle school, 3 had a high school diploma, 6 held a bachelor's degree, and 1 held a master's degree. In the following, the initial concepts extracted from the interviews, along with the sub-themes and main themes, are presented in Table 1.

Table 1. Primary and Secondary Themes and Initial Concepts Extracted from Interviews with Women

Main Themes	Secondary Themes	Initial Concepts (Core Codes)
Strengthening Internal Restraint through Individual Spirituality	Religious Beliefs and Piety	Fear of God, Belief in divine monitoring, Feeling of accountability in the Hereafter, Seeking refuge in God in temptations, Belief in sin
	Moral Values and Commitment	Adherence to ethical principles, Commitment to the marital covenant, Sense of responsibility towards the family, Honesty and loyalty, Importance of reputation and dignity
Creating a Protective Environment through the Family and Society	Meaning in Life and Purposefulness	Finding meaning in marital life, Spiritual purpose of life, Responsibility towards children's future, Dissatisfaction with futile relationships
	Family Foundation and Marital Bond	Marital intimacy and satisfaction, Quality of spousal communication, Emotional security within the family, Preserving family unity
	Social and Familial Oversight	Fear of social disgrace, Concern for family reputation, Presence of observant family members, Social condemnation of infidelity
Risk Factors Weakening Restraint	Institutional and Educational Support	Learning religious and ethical teachings in the family, Promoting life skills in pre-marital counseling, Role of counseling centers in strengthening the family, Role of religious communities
	Marital Deficiencies	Marital conflicts and chronic disputes, Emotional emptiness in the relationship, Lack of sexual satisfaction, Spouse's inattention
	Vulnerability in Cyberspace	Anonymity and perceived security of cyberspace, Easy access to opposite-sex relationships, Deceptive and enticing nature of online spaces, Time spent unsupervised in virtual spaces
	Personal and Psychological Weaknesses	Weakness of faith and religious beliefs, Lack of self-control and impulsivity, Seeking validation and excitement, Underlying psychological problems (e.g., low self-esteem)

As shown in Table 1, regarding the spiritual factors preventing infidelity in cyberspace, based on the interviewees' statements, a total of 26 initial concepts (core codes) were categorized into 8 core themes and ultimately into 3 main themes (Strengthening internal deterrence through individual spirituality, Creating a protective environment through the institution of family and society, Risk factors that weaken deterrence).

Conclusion

In the contemporary era, cyberspace has become an undeniable reality which, while offering numerous opportunities, has also introduced challenges to the institution of the family. One of the most serious of these challenges is the increased potential for marital infidelity. This qualitative study, focusing on women seeking divorce in the city of Urmia, aims to conduct an in-depth analysis of their lived experiences in order to identify the spiritual factors effective in preventing this phenomenon.

The first main theme, "Strengthening Internal Restraint through Individual Spirituality," indicates that when spirituality is internalized as a system of inner control, it serves as the most effective preventive factor against marital infidelity in cyberspace. This finding is consistent with the results of studies by (Santosa, 2017; Sharifi Saei et al., 2021; Mesbah et al., 2022; and De Rez et al., 2021). According to Hirschi's (2002) theory of inner control, when an individual's bond to transcendent values is strong, the tendency toward deviance decreases. Within this framework, the feeling of being observed by and accountable to God (belief in constant divine monitoring) and the strengthening of spiritual-psychological foundations (skills such as self-restraint and contemplation of otherworldly consequences) enhance "self-monitoring and impulse control," thereby fortifying the individual against temptations. On the other hand, sanctifying the marital relationship elevates it from the level of a social contract to that of a sacred covenant, considering norm-breaking not merely as a social transgression but as a "violation of a sacred boundary." This perspective exponentially increases the perceived spiritual cost of committing infidelity. Finally, adherence to ethical and conscientious principles—a construct reinforced through spirituality—functions as a perpetual internal judge, compelling the individual to maintain fidelity even in the absence of external oversight.

The second main theme, "Creating a Protective Environment through the Family and Society," is based on the principle that preventing marital infidelity relies not only on strengthening internal factors but also necessitates the establishment of a healthy and supportive socio-familial foundation that acts as a "protective shield." This finding aligns with the results of studies by Sharifi Saei et al. (2022), which indicated a link between living in a high-conflict family and the tendency towards extramarital relationships, and the study by Ghaem Mohammadi et al. (2023), which highlighted spousal inattention to needs as a factor in the inclination towards such affairs. This perspective is consistent with Bronfenbrenner's (1979) Ecological Systems Theory, which emphasizes the influence of multiple

environmental levels on individual behavior. Within this framework, the modeling and educational role of the family (as the system closest to the individual, or the microsystem) serves as the primary and most effective factor in internalizing norms through behavioral modeling and the indirect transmission of the values of fidelity. Concurrently, strengthening health and commitment within the family fosters a secure attachment (based on Bowlby's Attachment Theory), thereby fulfilling the individual's emotional-psychological needs within the family unit and minimizing the motivation to seek illicit external relationships.

Finally, the main theme of "Risk Factors Weakening Restraint" posits that alongside strengthening protective factors, it is crucial to identify and analyze factors that neutralize the effectiveness of both internal and external inhibitory mechanisms. This finding aligns with the results of the study by Mesbah et al. (2022), which indicated that changes in lifestyle and the prevalence of consumerism influence extramarital relationships in cyberspace. Furthermore, this perspective corresponds with the "Situational Crime Prevention" approach, which emphasizes reducing opportunities and mitigating criminogenic factors (Clarke, 1997). In this context, the harms of modern lifestyles—such as extreme individualism, consumerism, and the normalization of casual relationships—erode an individual's "internal controls," which are based on spirituality and ethics, by promoting a culture of instant gratification and weakening deep emotional bonds. Concurrently, the collapse of inhibitory social norms (such as collective protective honor and modesty as traditional regulatory mechanisms) leads to the decay of informal "external controls." According to Ajzen's (1991) Theory of Planned Behavior, when the social costs of a deviant behavior (like infidelity) decrease and negative societal feedback weakens, an individual's intention to engage in that behavior increases. Consequently, these two risk factors interact, mutually weakening both internal and external restraint, thereby transforming cyberspace into a high-risk environment for the occurrence of marital infidelity.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is derived from the first author's doctoral dissertation in Counseling at the Islamic Azad University, Sanandaj Branch. To adhere to ethical principles, data collection was conducted after obtaining informed consent from the participants via a consent form. It was explicitly stated that participants could withdraw from the study at any stage without any explanation or consequences. Furthermore, participants were assured that all obtained data would remain anonymous indefinitely. Additionally, the present study has been granted an ethical code IR.IAU.SDJ.REC.1401.019 by the Research Ethics Committee of the Islamic Azad University, Sanandaj Branch.

Funding: This study was conducted as a PhD thesis with no financial support.

Authors' contribution: The first author was the senior author, the second was the supervisors and the and third was the advisors.

Conflict of interest: the authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: The authors extend their gratitude to all participants in this study.

شناسایی عوامل پیشگیری کننده از خیانت زناشویی در فضای مجازی با بررسی عوامل معنوی در بین زنان متقاضی طلاق

میرنعمت غیبی^۱، پرویز کریمی ثانی^۲، کیومرث کریمی^۳

۱. دانشجوی دکترا، گروه مشاوره، واحد سندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سندج، ایران. رایانامه: m.gheybi@iausdj.ac.ir

۲. دانشیار، گروه مشاوره، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران. رایانامه: karimisani@iau.ac.ir

۳. استادیار، گروه روانشناسی، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران. رایانامه: q.karimi@iau-mahabad.ac.ir

چکیده

مشخصات مقاله

زمینه: گسترش فضای مجازی زمینه شکل‌گیری روابط برون زناشویی آنلاین را افزایش داده و به یکی از چالش‌های نوظهور در پایداری خانواده تبدیل شده است. خیانت زناشویی در فضای مجازی به‌عنوان یکی از عوامل مهم تعارض و طلاق مطرح است. در این میان، معنویت به‌عنوان یک منبع درونی تنظیم‌کننده رفتار می‌تواند نقش بازدارنده در بروز روابط فزاینده‌ی ایفا کند. باوجود اهمیت این موضوع، پژوهش‌های اندکی به بررسی نقش عوامل معنوی در پیشگیری از خیانت زناشویی در فضای مجازی، به‌ویژه در میان زنان متقاضی طلاق، پرداخته‌اند.

هدف: پژوهش حاضر باهدف شناسایی عوامل پیشگیری‌کننده از خیانت زناشویی در فضای مجازی با بررسی عوامل معنوی در بین زنان انجام شد.

روش: این پژوهش با رویکرد کیفی و به روش پدیدارشناسی تفسیری انجام شد. جامعه آماری پژوهش، دربرگیرنده زنان با سابقه خیانت در فضای مجازی ارجاعی از دادگاه خانواده شهرستان ارومیه در سال ۱۴۰۲ بود. اندازه نمونه شامل ۱۳ نفر مشارکت‌کننده بود که با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ابزار پژوهش حاضر مصاحبه نیمه ساختاریافته بود که در زمینه عوامل معنوی تأثیرگذار در کاهش خیانت زناشویی در فضای مجازی انجام شد. داده‌ها به روش تحلیل درون‌مایه با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA2024 کدگذاری و تحلیل شدند.

یافته‌ها: پس از کدگذاری مصاحبه‌ها و دسته‌بندی درون‌مایه‌ها، در مجموع ۲۶ مفهوم اولیه (کدهای محوری) در ۸ مضمون محوری و نهایتاً در ۳ مضمون اصلی تقویت‌بازدارندگی درونی از طریق معنویت فردی، ایجاد محیط محافظتی نهاد خانواده و جامعه و عوامل خطرزای تضعیف‌کننده بازدارندگی به دست آمد.

نتیجه‌گیری: نتیجه‌گیری می‌شود چنانچه فرد از شایستگی‌های معنوی لازم برخوردار باشند و نهاد خانواده و جامعه نیز اقدامات و امکانات لازم را در اختیار فرد قرار دهد، این احتمال وجود خواهد داشت زمینه بروز خیانت در فضای مجازی کاهش چشمگیری داشته باشد.

استناد: غیبی، میرنعمت؛ کریمی ثانی، پرویز؛ و کریمی، کیومرث (۱۴۰۴). شناسایی عوامل پیشگیری‌کننده از خیانت زناشویی در فضای مجازی با بررسی عوامل معنوی در بین زنان متقاضی طلاق. *مجله علوم روانشناختی*، دوره ۲۴، شماره ۱۵۵، ۲۷۳-۲۹۱.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۵، ۱۴۰۴. DOI: 10.61186/jps.24.155.17

© نویسندگان

✉ **نویسنده مسئول:** پرویز کریمی ثانی، دانشیار، گروه مشاوره، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران. رایانامه: karimisani@iau.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۴۳۴۹۶۸۵۶

مقدمه

ازدواج ورود به مرحله جدیدی از زندگی است که بخش بسیار مهمی از زندگی فردی و اجتماعی هر فرد را تشکیل می‌دهد (گلدبرگ و همکاران، ۲۰۲۱). پایداری زندگی زناشویی^۱ تا حد زیادی به وجود مؤلفه‌هایی همچون تعهد، اعتماد^۲، صمیمیت^۳ و وفاداری وابسته است و خدشه دار شدن هر یک از این عناصر می‌تواند بنیان خانواده را با آسیب‌های جدی مواجه سازد (ریحانی و همکاران، ۱۴۰۱). در بیشتر تعهدات زناشویی^۴ این انتظار به صورت ضمنی وجود دارد که وفاداری رعایت شود و هنگامی که این تعهد شکسته شود، خیانت درون ازدواج رخ داده است (اوناح، ۲۰۲۰). خیانت زناشویی^۵ که معمولاً به آن رابطه نامشروع گفته می‌شود، عمدتاً به معنای نقض انتظار انحصار جنسی است (سیدی و همکاران، ۱۴۰۳). این مفهوم رفتارهای مختلفی را در برمی‌گیرد، از جمله درگیر شدن در رابطه پنهانی، روابط فرازناشویی، آمیزش جنسی، سکس دهانی، بوسیدن، نوازش، ارتباطات عاطفی فراتر از دوستی، حفظ دوستی‌های صمیمی، درگیر شدن در روابط اینترنتی و استفاده از محتوای مستهجن (آگوجه و همکاران، ۲۰۲۴). در سال‌های اخیر، با گسترش فناوری‌های ارتباطی، شبکه‌های اجتماعی و دسترسی آسان به اینترنت، شکل‌های جدیدی از خیانت زناشویی در بستر فضای مجازی پدیدار شده است که به دلیل پنهان بودن، سهولت دسترسی، ناشناس ماندن نسبی افراد و امکان برقراری روابط مستمر، پیچیدگی بیشتری نسبت به خیانت سنتی یافته‌اند (کریمی و بهنودفر، ۱۴۰۲). نتایج پژوهش لیو و زنگ (۲۰۲۲) نشان داد که ۹۵/۳ درصد افراد گزارش کردند که حداقل یک نوع فعالیت جنسی برخط را به عنوان نوعی خیانت اینترنتی^۶ تجربه کرده‌اند و این میزان در زنان و مردان به ترتیب ۹۷/۱ درصد و ۸۶/۲ درصد بوده است.

خیانت در دنیای مجازی باعث می‌شود که همسر بی‌وفا به اندازه کافی به همسر واقعی خود و فرزندانش توجه نکند و آن‌ها را از توجه و زمانی که حقشان است، محروم کند (خوش صفا و کفاشی، ۱۳۹۵). این نوع خیانت زمانی مطرح می‌شود که فرد آن عاطفه، زمان و یا لذتی را که باید به همسرش اختصاص بدهد و یا به طور خاص فقط از جانب او دریافت کند،

در فضای مجازی و باکسی جز همسر خود دادوستد می‌کند (درتاج و همکاران، ۱۳۹۷). این نوع روابط به تدریج می‌تواند موجب کاهش دل‌بستگی عاطفی میان زوجین، تضعیف اعتماد متقابل، کاهش رضایت زناشویی و افزایش تعارضات خانوادگی شود. همچنین، تداوم چنین روابطی در بسیاری از موارد با احساس گناه، اضطراب، افسردگی، بی‌اعتمادی و حتی فروپاشی خانواده همراه است. نتایج مطالعات نشان می‌دهد خیانت در فضای مجازی بر زندگی زناشویی و روابط زوجین تأثیر مخربی دارد (کلایتون، ۲۰۱۴؛ حسینی و همکاران، ۱۳۹۷؛ تمرچی و همکاران، ۱۴۰۱). افزون بر این، برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که گسترش تعاملات مجازی و کاهش نظارت اجتماعی در فضای آنلاین، زمینه را برای شکل‌گیری روابط عاطفی و جنسی خارج از چارچوب خانواده تسهیل کرده و الگوهای سنتی وفاداری زناشویی را با چالش مواجه ساخته است (ملک زاده و همکاران، ۲۰۲۵؛ کریمی زند و بهنودفر، ۱۴۰۲).

یکی از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند به عنوان یک سپر محافظتی در برابر وسوسه‌ها و تهدیدهای فضای مجازی عمل کند، بعد معنوی و باورهای دینی افراد است (شریفی ساعی و آزاد ارمکی، ۱۴۰۰). معنویت^۷، به عنوان یک منبع درونی قدرتمند، می‌تواند با تقویت مؤلفه‌هایی مانند تقوا، احساس مسئولیت در برابر خداوند، پایبندی به ارزش‌های اخلاقی، تعهد به عهد و پیمان زناشویی، خویش‌داری، کنترل امیال و تقویت وجدان اخلاقی، در پیشگیری از رفتارهای پرخطر زناشویی نقش مؤثری ایفا کند (محمدی و کرمی، ۲۰۲۵؛ بوردت و همکاران، ۲۰۰۷؛ کمال‌جو و همکاران، ۱۳۹۵). افرادی که از معنویت و باورهای دینی قوی‌تری برخوردارند، معمولاً در مواجهه با موقعیت‌های وسوسه‌انگیز، از توانایی بیشتری برای کنترل رفتار و پایبندی به تعهدات اخلاقی و خانوادگی برخوردار هستند. در مقابل، کاهش پایبندی به ارزش‌های معنوی و اخلاقی می‌تواند زمینه‌ساز عادی‌سازی روابط فرازناشویی و کاهش حساسیت اخلاقی نسبت به خیانت شود (خسروی و همکاران، ۱۳۹۸).

نتایج پژوهش‌ها نشان داده است کم‌رنگ شدن اعتقادات دینی و معنوی به سبب تغییر در سبک زندگی (مصباح و همکاران، ۱۴۰۱؛ فرون و همکاران،

5. marital fidelity

6. online infidelity

7. spirituality

1. marital stability

2. trust

3. intimacy

4. marital commitment

سابقه خیانت زناشویی در فضای مجازی ارجاعی از دادگاه خانواده در شهر ارومیه در سال ۱۴۰۲ بود. حجم نمونه شامل ۱۳ مشارکت کننده زن بود که با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و فرآیند نمونه‌گیری تا اشباع داده‌ها ادامه یافت. مصاحبه‌ها نیمه ساختاریافته و به صورت فردی و حضوری انجام شد. شرایط ورود به پژوهش جهت مصاحبه عبارت بود از: داشتن روابط فرازناشویی در فضای مجازی، غیر مطلقه بودن، محدوده سنی ۵۰-۲۰ سال، ارجاعی از مرکز مداخله در خانواده و کاهش طلاق دادگستری و اورژانس اجتماعی (۱۲۳)؛ و ملاک‌های خروج از پژوهش عبارت بود از: وجود سابقه تشخیصی یا فعلی اختلالات شدید روان‌پزشکی (مانند اسکیزوفرنی، اختلال دوقطبی در فاز حاد، افسردگی اساسی با ویژگی‌های سایکوتیک) بر اساس پرونده یا مصاحبه بالینی، وجود وابستگی فعال و شدید به مواد مخدر یا الکل که فرآیند مصاحبه و مشارکت را مختل کند، عدم تمایل به ادامه همکاری در فرآیند پژوهش، داشتن رابطه فرازناشویی خارج از فضای مجازی (برای مثال در دنیای واقعی) برای حفظ خلوص موضوع پژوهش، مشکلات ارتباطی شدید (برای مثال: وجود مشکلات حاد شنوایی، گفتاری یا ذهنی) که امکان برقراری ارتباط معنادار در مصاحبه کیفی را غیرممکن کند.

(ب) ابزار

برای جمع‌آوری اطلاعات از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. قبل از انجام مصاحبه، سؤالات کلیدی برای داشتن چارچوب در فرآیند مصاحبه تعیین شد. محور سؤالات مصاحبه در زمینه عوامل معنوی بازدارنده از خیانت در فضای مجازی بود؛ و به این صورت مطرح شد که به نظر شما پایبندی به چه اصول و باورهای دینی و اخلاقی می‌تواند فرد را در برابر وسوسه‌های ارتباطی در فضای مجازی مصون کند؟ به دنبال سؤال اصلی، سؤالاتی پوششی دیگر از قبیل: «تعهد» در زندگی زناشویی از نگاه شما چه معنایی دارد و باورهای معنوی شما چگونه به این تعهد معنا می‌بخشد؟ آیا احساس می‌کنید پایبندی به دستورات دینی (مانند امر به معروف و نهی از منکر، حرمت نگاه به نامحرم) می‌تواند مانند یک خط قرمز در تعاملات شما در فضای مجازی عمل کند؟ یک مثال عینی از زندگی خود بیان کنید. مفهوم «مسئولیت‌پذیری در برابر خداوند» چقدر و چگونه می‌تواند مانع از درگیر شدن در روابط پنهانی شود؟ و ... پرسیده شد. برای بررسی روایی صوری سؤالات مصاحبه نیمه ساختاریافته، پیش‌نویس اولیه سؤالات توسط

۲۰۱۷) و ضعف اعتقادات دینی و مذهبی (زیویدو و همکاران، ۲۰۱۸؛ رضایی، ۱۴۰۳) از عوامل مؤثر در بی‌وفایی زناشویی در فضای برخط بوده است. در این راستا، نتایج پژوهش‌ها نشان داده است بین معنویت و خیانت زناشویی (دی رز و همکاران، ۲۰۲۱؛ سانتوسا، ۲۰۱۷)، نگرش مذهبی و خیانت زناشویی (ملک‌زاده و همکاران، ۲۰۲۵) و هوش اخلاقی و نگرش به رابطه فرازناشویی (سلیمی تکیه و همکاران، ۱۴۰۲) رابطه منفی و معنادار وجود دارد. با وجود این، بیشتر پژوهش‌های انجام شده بر تبیین عوامل خطر و آسیب‌زا در خیانت زناشویی تمرکز داشته‌اند و کمتر پژوهشی به شناسایی عوامل محافظت‌کننده، به ویژه عوامل معنوی، در بستر خیانت مجازی پرداخته است. همچنین، مطالعات محدودی تجربه زیسته زنان متقاضی طلاق را در این زمینه مورد بررسی قرار داده‌اند؛ در حالی که این گروه می‌تواند اطلاعات ارزشمندی درباره زمینه‌های شکل‌گیری و عوامل بازدارنده خیانت در فضای مجازی ارائه دهند.

شهر ارومیه، به عنوان یکی از کلان‌شهرهای ایران با بافت فرهنگی - مذهبی خاص، از این تحولات اجتماعی مصون نبوده است. آمارهای قضایی نشان می‌دهد تعداد پرونده‌های طلاق در این شهر روندی نگران‌کننده دارد و بخشی از این طلاق‌ها، ریشه در خیانت‌های شکل گرفته در فضای مجازی دارد. علاوه بر این، تغییرات فرهنگی، گسترش استفاده از شبکه‌های اجتماعی و تغییر الگوهای ارتباطی میان زوجین، ضرورت پرداختن به این مسئله را دوچندان کرده است؛ بنابراین، مطالعه این پدیده در بافت جغرافیایی و فرهنگی ارومیه از اهمیت و ضرورت بالایی برخوردار است. بر این اساس، این پژوهش در پی آن است تا با تغییر نگاه از «عوامل خطر» به «عوامل محافظت‌کننده»، به این سؤال پاسخ دهد که از دیدگاه زنان متقاضی طلاق که زمینه‌های خیانت در فضای مجازی را تجربه کرده‌اند، کدام عوامل معنوی می‌توانست به عنوان عامل پیشگیری کننده عمل کند؟

روش

(الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان

روش این پژوهش کیفی و با رویکرد پدیدارشناسی تفسیری بود که در آن به تبیین تجربیات و نظرات زنان دارای سابقه خیانت زناشویی در فضای مجازی درباره عوامل معنوی پیشگیری کننده از خیانت زناشویی در فضای مجازی پرداخته شد. جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل تمامی زنان دارای

روند تا رسیدن به اشباع داده‌ها ادامه یافت. روش هفت مرحله‌ای کلایزی به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. به‌منظور اعتباریابی داده‌ها، متن هر مصاحبه بلافاصله پس از انجام، چندین بار با دقت خوانده شد و در نرم‌افزار، بخش‌ها، جملات یا حتی کلمات خاصی که به نظر می‌رسید به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به موضوع مربوط می‌شوند، برجسب‌گذاری شد. کدهای اولیه مشابه در گروه‌های بزرگ‌تر دسته‌بندی شده و برای هر دسته یک مضمون اصلی تعریف شد. سپس جهت اطمینان کامل مضامین ایجاد شده در مقابل تمامی کدها مورد بازبینی قرار گرفت و در مرحله بعدی یافته‌ها (مضامین) به شیوه‌ای منطقی و منسجم در کنار همدیگر قرار گرفت و اظهاراتی از مشارکت‌کنندگان در مصاحبه‌ها نقل قول شد و در نهایت جهت اعتبارسنجی یافته‌ها، تحلیل‌های اولیه در اختیار تعدادی از مشارکت‌کنندگان جهت بررسی صحت برداشت و تحلیل‌ها از تجربه آن‌ها قرار گرفت.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه مورد مطالعه در جدول ۱ ارائه شده است.

پژوهشگر تدوین و به سه نفر از اساتید و متخصصان حوزه مورد مطالعه ارائه شد. از ایشان خواسته شد که هر سؤال را از نظر وضوح بیان، سادگی واژگان، قابل فهم بودن برای شرکت‌کنندگان و تناسب باهدف کلی پژوهش ارزیابی کنند. پیشنهادات و اصلاحات ارائه شده توسط این خبرگان (از جمله تغییر در ترتیب سؤالات، بازنویسی برخی جملات برای وضوح بیشتر و حذف یا ادغام سؤالات تکراری) اعمال شد. این بازبینی موجب شد سؤالات از نظر ظاهر و ادراک اولیه برای پاسخ دهندگان، معتبر و قابل درک باشند. برای تأیید روایی محتوایی، نسخه بازنگری شده سؤالات به پنج نفر از اساتید و پژوهشگران متخصص در حوزه پژوهش ارائه شد. از این خبرگان خواسته شد که سؤالات را از نظر پوشش کامل ابعاد مفهومی پدیده مورد مطالعه، ارتباط مستقیم با پرسش‌های اصلی تحقیق و تناسب با چارچوب نظری پژوهش ارزیابی کنند. قضاوت خبرگان مبنای اصلاح و تکمیل سؤالات قرار گرفت تا اطمینان حاصل شود که ابزار گردآوری داده‌ها قادر است به‌طور جامع، عمیق و متناسب باهدف تحقیق، داده‌های لازم را جمع‌آوری کند.

پس از پایان هر مصاحبه، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار Maxqda 2024 صورت گرفت و سپس مصاحبه بعدی شروع می‌شد و این

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش

ردیف	سن	تحصیلات	شغل	مدت زمان ازدواج	تعداد فرزند	زمان مصاحبه
۱	۲۸	سیکل	خانه‌دار	۹ سال	۱ پسر و ۱ دختر	۱ ساعت و ۲۰ دقیقه
۲	۲۷	دیپلم	خانه‌دار	۷ سال	۱ دختر	۱ ساعت و ۳۰ دقیقه
۳	۳۲	سیکل	آرایشگر	۱۴ سال	بدون فرزند	۱ ساعت و ۲۰ دقیقه
۴	۳۳	لیسانس	کارمند	۱۷ سال	۲ دختر	۱ ساعت و ۲۵ دقیقه
۵	۳۲	لیسانس	خانه‌دار	۱۰ سال	۱ پسر و ۱ دختر	۱ ساعت و ۱۵ دقیقه
۶	۳۲	فوق لیسانس	خانه‌دار	۱۰ سال	۱ پسر	۱ ساعت و ۴۰ دقیقه
۷	۳۳	دیپلم	خانه‌دار	۱۵ سال	۱ دختر	۱ ساعت و ۱۵ دقیقه
۸	۴۳	لیسانس	خانه‌دار	۱۶ سال	۱ پسر	۱ ساعت و ۲۰ دقیقه
۹	۳۹	دیپلم	خانه‌دار	۱۳ سال	۱ دختر	۱ ساعت و ۱۵ دقیقه
۱۰	۳۶	لیسانس	کارمند	۱۱ سال	۱ پسر و ۱ دختر	۱ ساعت و ۳۰ دقیقه
۱۱	۳۸	سیکل	خانه‌دار	۱۳ سال	۲ پسر	۱ ساعت و ۱۰ دقیقه
۱۲	۲۸	لیسانس	دیبر	۵ سال	۱ دختر	۱ ساعت و ۳۰ دقیقه
۱۳	۲۴	لیسانس	خانه‌دار	۶ سال	۱ پسر و ۱ دختر	۱ ساعت و ۱۵ دقیقه

سن شرکت‌کنندگان ۲۴ سال و بالاترین سن شرکت‌کنندگان ۴۳ سال بود. شغل اکثر زنان خانه‌داری بود. از نظر تحصیلی، ۳ نفر با تحصیلات سوم

همان‌طور که گزارش شده است در پژوهش حاضر دامنه سنی شرکت‌کنندگان ۲۴ تا ۴۳ سال و میانگین سنی آن‌ها ۳۲/۶۹ سال بود. پایین‌ترین

راهنمایی، ۳ نفر از شرکت کنندگان دیپلم، ۶ نفر دارای مدرک لیسانس، ۱ نفر دارای تحصیلات فوق لیسانس بودند. در ادامه مفاهیم اولیه مصاحبه با زنان به همراه مضامین فرعی و اصلی در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. مضامین اصلی و فرعی و مفاهیم اولیه استخراج شده بر اساس مصاحبه با زنان

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم اولیه
	احساس نظارت و مسئولیت پذیری در پیشگاه خداوند	احساس حضور ناظر الهی زندگی به عنوان آزمون الهی نماز خواندن و عبادت روزانه داشتن ایمان و وجدان فردی
تقویت بازدارندگی درونی از طریق معنویت فردی	پابندی به اصول اخلاقی و وجدانی	با وجدان بودن در برابر فداکاری‌های شریک زندگی اخلاق گرا بودن و قدردانی از زحمات همدیگر پرهیز از غیبت و سخن چینی نگاه به ازدواج به عنوان یک پیمان مقدس حفظ نگاه و عدم خیانت فکری عاقبت اندیشی و پیشگیری از عواقب بر خوررداری از خود پنداره مثبت
	تقویت بنیان‌های روان‌شناختی معنوی	تسلی بخشی معنوی به جای پناه بردن به فضای مجازی بر خوررداری از خانواده مبدأ سالم و الگو گیری مناسب بر خوررداری از اصالت خانوادگی احترام گذاشتن به حریم خانواده مبدأ راستگویی و صداقت در رابطه زناشویی مسئولیت پذیری نسبت به همسر و فرزندان حفظ و تقویت هویت فردی و خانوادگی عادی نشدن روابط با جنس مخالف در جامعه
ایجاد محیط محافظتی نهاد خانواده و جامعه	نقش الگویی و آموزشی خانواده	مجازات قانونی سخت گیرانه الگو گیری مناسب در جامعه پوشش مناسب در جامعه داشتن سبک زندگی سالم و دوری از مصرف گرایی وجود تفریحات سالم نداشتن روابط جنسی قبل از ازدواج از بین نرفتن قبح خیانت در جامعه
	تقویت سلامت و تعهد در درون خانواده	
	ایفای نقش نظارتی و حمایتی توسط جامعه	
عوامل خطر زای تضعیف کننده بازدارندگی	آسیب‌های سبک زندگی مدرن	
	فروپاشی هنجارهای اجتماعی بازدارنده	

همچنان که در جدول ۲ مشاهده می‌شود در ارتباط با عوامل معنوی پیشگیری کننده از خیانت در فضای مجازی بر اساس اظهارات مصاحبه شوندگان در مجموع ۲۶ مفهوم اولیه (کدهای محوری) در ۸ مضمون محوری و نهایتاً در ۳ مضمون اصلی قرار گرفت.

مضمون اصلی اول: تقویت بازدارندگی درونی از طریق معنویت فردی

این مضمون به عوامل کاملاً درونی و معنوی می‌پردازد که مانند یک سیستم خودکنترلی قدرتمند عمل می‌کنند.

الف) احساس نظارت و مسئولیت پذیری در پیشگاه خداوند

این مضمون اشاره به این باور دارد که هنگامی که فرد عمیقاً احساس کند تحت نظارت مستمر خداوند است و در قبال اعمال خود در برابر او مسئول است، این حس معنوی به عنوان یک بازدارنده درونی قدرتمند عمل کرده و از گرایش به سمت خیانت در فضای مجازی جلوگیری می کند.

احساس حضور ناظر الهی

باور به اینکه خداوند در همه حال ناظر اعمال، حتی در خلوت و پشت صفحه گوشی است. این احساس، قوی ترین بازدارنده درونی است. تو اون فضای به ظاهر خلوت مجازی که کسی تو رو نمی بینه، آدم باید قویاً احساس کنه خدا داره می بینه. این احساس از هر قفلی قوی تره. میتونم از شوهرم قایم بشم، اما از خدایی که همیشه شاهد و ناظره چطور؟ آگه اینطوری باشه این فکر نمیذاره حتی آدم به سمت یه پیام نامناسب بره (شرکت کننده شماره ۱).

برای من، ایمان به حضور همیشگی خدا، مانند یک ناظر درونی عمل می کند که حتی در تنهایی ترین لحظات نیز مراقب من است. این حس نظارت الهی، نوعی خود-کنترلی در من ایجاد کرده که عمیق تر از هر ترس از رسوایی یا قانون بیرونی است. این آگاهی، یک سد اخلاقی درونی است که پیش از هر فکر یا عملی، مرا به ایستادن و بازاندیشی وامیدارد (مشارکت کننده ۴).

زندگی به عنوان آزمون الهی

این باور که دنیا محل آزمایش است و وسوسه هایی مانند ارتباطات نامشروع در فضای مجازی، بخشی از این آزمون برای سنجش ایمان و تقوای فرد هستند

اگه فرد اینجوری فکر کنه که این دنیا دار الاختیاره و هر لحظه در حال آزمایشیم. وقتی تو فضای مجازی با یه آدم نامحرم سر و کله اش پیدا میشه، به خودش میگه این یه امتحان الهیه. مقاومت در برابر این حرف ها، مثل قبول شدن در یه آزمون بزرگه. شکستن حریم، یعنی مردود شدن در امتحان خدا (مشارکت کننده شماره ۱۳).

نماز خواندن و عبادت روزانه

به نظرم نماز خواندن خیلی مهمه، وقتی این اتفاق در زندگی انسان بیفته خواه ناخواه حضور خداوند را بالا سرش احساس میکنه و به سمت این روابط کثیف نمیره (شرکت کننده ۱۲).

بر این باورم که پایبندی به نماز، مانند یک محافظ درونی عمل می کند. این عمل عبادی، آگاهی دائمی از حضور خدا را در انسان تقویت کرده و به طور طبیعی، مانعی در برابر تمایلات ناپاک می شود (مشارکت کننده ۵).

ب) پایبندی به اصول اخلاقی و وجدانی

داشتن ایمان و وجدان فردی

آدمی که خدا را تو مسائل زندگی خودش می بینه، فضای مجازی هم بره آلوده نمیشه (مشارکت کننده ۱۱).

با وجدان بودن در برابر فداکاری های شریک زندگی

آدمی که وجدان نداشته باشه هر کاری میکنه، صبح تا شب زندگی شوهرم جون می کندم ولی اون دنبال هوس بازی خودش تو فضای مجازی بود (شرکت کننده ۹).

اخلاق گرا بودن و قدردانی از زحمات همدیگر

بالاخره مرد شریک زندگی آدمه و واسه ساختن یه زندگی خیلی زحمت میکشه، اخلاقاً درست نیست ولش کنی و بری دنبال خوشگذرونی خودت تو فضای مجازی (شرکت کننده ۱۱).

همسر، شریک اصلی زندگی است که برای ساختن آینده ای مشترک تمام تلاشش را می کند. از نظر اخلاقی، نادیده گرفتن این فداکاری و رفتن به دنبال لذت های زودگذر در فضای مجازی، رفتاری ناشایست و ناسپاسانه است (شرکت کننده ۷).

پرهیز از غیبت و سخن چینی

بسیاری از ارتباطات خطرناک در فضای مجازی با صحبت های به ظاهر ساده و غیبت درباره دیگران (مثلاً همسر) شروع می شود. پایبندی به حرمت غیبت می تواند مانع شروع این چرخه شود.

بعضی وقتا آدم وسوسه میشه بره با یه غریبه از بدبیباری های زندگی زناشویی اش بگه و غر بزنه. ولی آگه اینو بفهمه که غیبت کردن از همسر، خودش یه گناه بزرگه این عامل مانعش میشه. پس حتی آگه آدم دلخور هم باشه، سعی کنه این حریم رو نشکنه و مشکل رو با خودش حل کنه، نه با یه غریبه تو چت. (شرکت کننده ۱).

ج) قداست بخشی به رابطه زناشویی

این عامل به این معناست که زن و شوهر، رابطه ای خود را نه صرفاً یک قرارداد اجتماعی، بلکه پیوندی مقدس و الهی بدانند که شکستن حرمت آن با خیانت، نقض حریمی مقدس محسوب می شود.

بیره. احساس کنه باخدا حرف میزنه و اینقدر آروم میشه که دیگه نیازی نیست بره دنبال کسی که نمی‌شناسدش (شرکت کننده ۲).

مضمون اصلی دوم: ایجاد محیط محافظتی نهاد خانواده و جامعه

این عامل به ایجاد فضای صمیمی، امن و همراه با مراقبت در درون خانواده و جامعه اشاره دارد که با تقویت ارزش‌های اخلاقی و معنوی، به عنوان یک سد محافظتی در برابر تهدیدات فضای مجازی عمل می‌کند.

الف) نقش الگویی و آموزشی خانواده

این عامل به تأثیرپذیری عمیق افراد از رفتار، ارزش‌ها و آموزش‌های غیرمستقیم خانواده اشاره دارد که به عنوان الگویی برای شکل‌گیری باورها و سبک زندگی سالم در مواجهه با فضای مجازی عمل می‌کند.

برخورداری از خانواده مبدأ سالم و الگوگیری مناسب

اگر خانواده مبدأ فرد سالم باشد و کارهایی مثل خیانت و امثال آنها در اون وجود نداشته باشد خیلی میتونه تأثیر گذار باشه (مشارکت کننده ۷).

وقتی آدم تو یه خانواده سالم بزرگ بشه که کسی توش خیانت نکرده باشه، این موضوع خیلی تو رفتار خودش اثر میذاره (مشارکت کننده ۸).

برخورداری از اصالت خانوادگی

به نظرم همه چیز بر میگردد به اصالت خانوادگی و فرد بااصالت خودش از ارزش نمیندازه (شرکت کننده ۷).

به نظر من آدمی که اصالت خانوادگی داره، خودش رو بی‌ارزش نمی‌کنه و شخصیتش رو برای چیزهای بی‌مقدار از دست نمی‌ده (شرکت کننده ۵).

احترام گذاشتن به حریم خانواده مبدأ

به نظرم خجالت کشیدن از بعضی از کارها از طرف اعضای خانواده مبدأ میتونه بازدارنده باشه و آدم هر چیزی را که دوست داشته باشه تو فضای مجازی به سمتش نره (شرکت کننده ۱۰).

وقتی آدم بدونه که اگر فلان کار رو بکنه، جلوی خانواده‌ش شرمنده میشه، این فکر میتونه جلوی خیلی از کارهای نادرست رو تو فضای مجازی بگیره (مشارکت کننده ۶).

ب) تقویت سلامت و تعهد در درون خانواده

این عامل به معنای تقویت پیوندهای عاطفی، وفاداری و اعتماد بین اعضای خانواده است که با ایجاد یک دلبستگی ایمن، نیاز فرد را به جستجوی ارتباطات نامشروع در فضای مجازی کاهش می‌دهد.

نگاه به ازدواج به عنوان یک پیمان مقدس

برای فرد ازدواج فقط یه برگه عقد نیست؛ یه میثاق و پیمانی هست که در پیشگاه خدا بسته میشه. خیانت کردن در فضای مجازی، مثل این میمونه که این پیمان مقدس رو پاره کنی. آدم ممکنه توی یه قرارداد معمولی تقلب کنه، اما چطور میتونه در پیمانی که خدا شاهدش بوده خیانت کنه؟ (مشارکت کننده ۱۰).

به نظر من حضور همیشگی خدا، قوی‌ترین مانع اخلاقی است که میتونه جلو خیانت رو بگیره (شرکت کننده ۲).

حفظ نگاه و عدم خیانت فکری

به نظر من خیانت فقط جسمی نیست. همین که آدم تو فضای مجازی بره عکس کسی رو ببینه و ذهنش درگیر شه، یه جور خیانت فکریه. آدم باید سعی کنه نگاهش رو کنترل کنه یه حدیث خونده بودم که میگفت «نگاه کردن تیر زهر آلود شیطان» این جمله همیشه باید تو ذهن آدم باشه و بهش هشدار بده. (شرکت کننده ۹).

د) تقویت بنیان‌های روان‌شناختی معنوی

این عامل به معنای تقویت مهارت‌های درونی مانند صبر، کنترل تکانه و تفکر درباره پیامدهای اخروی اعمال است که فرد را در برابر وسوسه‌های فضای مجازی مقاوم می‌سازد.

عاقبت‌اندیشی و پیشگیری از عواقب

یه ذره آدم به نتیجه تصمیمی که میگیره فکر کنه خیلی وقت‌ها میتونه خودشو نجات بده و دنبال کار خلاف نره (مشارکت کننده ۳).

اگر آدم قبل از هر کاری یه لحظه به عاقبتش فکر کنه، میتونه خودشو از خیلی گناه‌ها و مشکلات نجات بده (شرکت کننده ۱۲).

برخورداری از خودپنداره مثبت

من خیلی وقت‌ها از خودم و کارهام بدم می‌اومد و اصلاً نمی‌دونستم چی کار دارم می‌کنم. به نظرم فرد وقتی از سرمایه وجودی خودش لذت ببره شخصیت خودشو تو فضای مجازی تلف نمیکنه (شرکت کننده ۱۰).

به نظر من وقتی آدم به وجود خودش ارزش بده، دیگه شخصیتش رو تو فضای مجازی از بین نمی‌بره (شرکت کننده ۳).

تسلیم بخشی معنوی به جای پناه بردن به فضای مجازی

آدم وقتی با همسرش دعواش میشه، دلش میخواد بره تو شبکه‌های اجتماعی با غریبه‌ها درد دل کنه. ولی کاش وقتی آدم ناراحته، اول به نماز و دعا پناه

راستگویی و صداقت در رابطه زناشویی

اگر زن و شوهر باهمدیگه صادق باشن، از تموم مشکلاتشون باخبرن و با همدیگه حلش میکنن تا اینکه محرمانه تو فضای مجازی پرسه بزنن (شرکت کننده ۲).

وقتی زن و شوهر باهم روراست باشن و مشکلاتشون رو باهم درمیون بذارن، دیگه لازم نیست برن تو فضای مجازی دنبال غریبه بگردن (مشارکت کننده ۹).

مسئولیت پذیری نسبت به همسر و فرزندان

اگر فرد نسبت به همسر و بچه‌هاش مسئولیت پذیر باشه و به فکر آینده اونها باشه فکر نمی‌کنم در فضای مجازی زندگیش رو نابود کنه (شرکت کننده ۵).

آدمی که به فکر همسر و بچه‌هاش باشه و مسئولیتش رو در قبال خانواده بفهمه، زندگی‌اش رو با کارهای خطرناک تو فضای مجازی خراب نمی‌کنه (شرکت کننده ۳).

حفظ و تقویت هویت فردی و خانوادگی

اگر فرد به اصالت خونوادگی درست حسابی داشته باشه دنبال خیانت نمیگرده چه فضای بیرونی و چه فضای مجازی (شرکت کننده ۲).

ج) ایفای نقش نظارتی و حمایتی توسط جامعه

این عامل به ایجاد هنجارهای اجتماعی حامی وفاداری و ارائه حمایت‌های جمعی اشاره دارد که با تقویت حس تعلق و مسئولیت‌پذیری مشترک، از وقوع خیانت زناشویی پیشگیری می‌کند.

عادی نشدن روابط با جنس مخالف در جامعه

متأسفانه جامعه ما ارتباط با جنس مخالف زیاد سخت نیست و به ذره زرننگ باشی به تورت می‌افتن (شرکت کننده ۷).

متأسفانه تو جامعه ما ارتباط گرفتن با جنس مخالف خیلی راحتته و اگر به کم سربه راه نباشی، خودشون میان سراغت (مشارکت کننده ۳).

مجازات قانونی سخت گیرانه

وقتی آدم میبینه طرف خیانت میکنه و دادگاه هم کاری به کارش نداره و قانونی هم وجود نداره، راحت به خودش اجازه میده بره دنبال این کار و فضای مجازی هم بهترین پاتوق هستش واسه این کار (شرکت کننده ۱).

وقتی آدم میبینه که خیانت کردن هیچ مجازاتی نداره و قانون هم کاری نمیکنه، دیگه برایش راحت میشه که بره تو فضای مجازی و دنبال این کارها باشه (شرکت کننده ۲).

الگوگیری مناسب در جامعه

متأسفانه جامعه ما همه چیز شده پول و همه دوست دارن به هر قیمتی شده پول دربیارن و فضای مجازی تو این زمینه پیشتازی میکنه (شرکت کننده ۱۰).

متأسفانه امروز تو جامعه ما پول خیلی ارزش پیدا کرده و همه میخوان به هر روشی که شده پولدار بشن. فضای مجازی هم بهترین جا برای این کار شده (شرکت کننده ۸).

پوشش مناسب در جامعه

وضعیت پوشش تو جامعه اصلاً مناسب نیست، جون ها میبینن و تو ذهن شون نگه میدارن و بعدش تو فضای مجازی به دنبالش میگردن (شرکت کننده ۱۲).

مضمون اصلی سوم: عوامل خطرزای تضعیف کننده بازدارندگی

این عوامل به شرایط یا ویژگی‌هایی مانند انزوای اجتماعی، ضعف ایمان یا تعارضات خانوادگی اشاره دارند که توانایی کنترل تکانه‌ها و مقاومت فرد در برابر وسوسه‌های خیانت در فضای مجازی را تضعیف می‌کند.

الف) آسیب‌های سبک زندگی مدرن

این عامل به تأثیرات منفی زندگی مدرن مانند فردگرایی افراطی، مصرف‌گرایی و عادی‌سازی روابط سطحی اشاره دارد که با تضعیف ارزش‌های خانوادگی و معنوی، بستر را برای خیانت زناشویی فراهم می‌کند.

داشتن سبک زندگی سالم و دوری از مصرف‌گرایی

الان سبک زندگی‌ها تغییر کرده و همه چیز شده مصرف‌گرایی. فضای مجازی معدن این مصرف‌گرایی هستش و همه چیز به راحتی در اونجا مصرف میشه مخصوصاً عواطف (شرکت کننده ۶).

این روزها روش زندگی عوض شده و همه فقط می‌خوان استفاده کنن. شبکه‌های اجتماعی هم مرکز این فرهنگ شدن، جاییکه حتی احساسات آدم‌ها هم راحت خرج میشه (شرکت کننده ۹).

وجود تفریحات سالم

تفریح سالم مثلاً خواندن کتاب‌های معنوی، داستان‌های معنوی و دیدن فیلم‌های مستند درباره خلقت و ... باعث میشه فرد تایم زندگیش رو پر کنه و معطل در فضای مجازه نگرده که گرفتار بشه (شرکت کننده ۴).

حالا که شب‌ها با بچه‌ها بازی می‌کنم یا فیلم‌های خوب میبینم، اصلاً یادم میره برم تو فضای مجازی چکار کنم (شرکت کننده ۱۱).

نداشتن روابط جنسی قبل از ازدواج

من خودم قبل از ازدواج تجربه روابط جنسی داشتم و بعد از ازدواجم احساس می‌کردم رابطه تکراری شده و واسه همین دنبال تنوع طلبی بودم (مشارکت کننده ۳).

قبل از ازدواج چند رابطه داشتم و بعد عروسیم حس می‌کردم زندگی زناشویمون یکنواخت شده. همین باعث شد دنبال هیجان جدید تو فضای مجازی باشم (مشارکت کننده ۵).

ب) فروپاشی هنجارهای اجتماعی بازدارنده

این عامل به تضعیف یا از بین رفتن قواعد و ارزش‌های اجتماعی سنتی (مانند غیرت‌ورزی، حیا و حفظ حریم خانواده) اشاره دارد که پیش‌تر به‌عنوان سدی قدرتمند در برابر خیانت عمل می‌کردند.

از بین رفتن قبح خیانت در جامعه

وقتی به مسئله در جامعه قبحش برداشته میشه همه به راحتی میرن دنبالش (شرکت کننده ۱۲).

وقتی انجام کاری در جامعه عادی شود، مانند این است که در قفلی باز مانده باشد و هرکسی بی مشکل از آن گذر کند (شرکت کننده ۱۰).

بحث و نتیجه‌گیری

در عصر حاضر، فضای مجازی به‌عنوان یک واقعیت انکارناپذیر، ضمن ارائه فرصت‌های متعدد، چالش‌هایی را نیز برای نهاد خانواده به همراه آورده که یکی از جدی‌ترین آن‌ها، افزایش زمینه‌های خیانت زناشویی است. این پژوهش کیفی با تمرکز بر زنان متقاضی طلاق در شهر ارومیه، در پی آن است تا با واکاوی عمیق تجربیات زیسته آنان، عوامل معنوی مؤثر در پیشگیری از این پدیده را شناسایی کند. هدف نهایی، ارائه الگویی کاربردی است که با تقویت بنیان‌های معنوی، بتواند به‌عنوان ابزاری در برابر تهدیدات فضای مجازی عمل کرده و تاب‌آوری کانون خانواده را ارتقا بخشد.

اولین مضمون اصلی «تقویت بازدارندگی درونی از طریق معنویت فردی» حاکی از آن است که هنگامی که معنویت به‌عنوان یک سیستم کنترل درونی نهادینه شود، مؤثرترین عامل پیشگیرانه در برابر خیانت زناشویی در فضای مجازی محسوب می‌گردد. نتیجه به‌دست آمده با نتایج پژوهش‌های (محمدی و همکاران، ۲۰۲۵؛ سانتوسا، ۲۰۱۷؛ شریفی ساعی و همکاران،

۱۴۰۰؛ مصباح و همکاران، ۱۴۰۱؛ و دی رز و همکاران، ۲۰۲۱) همسویی دارد. بر اساس تحلیل داده‌های ارائه‌شده، می‌توان این‌گونه تبیین کرد که معنویت فردی با ایجاد یک «ساختار بازدارندگی درونی» از وقوع خیانت در فضای مجازی جلوگیری می‌کند. این مکانیسم از طریق چند مسیر کلیدی عمل می‌کند: اولاً، با ایجاد احساس حضور ناظر الهی و قداست بخشی به پیمان زناشویی، یک مرز اخلاقی غیرقابل عبور تعریف می‌شود که تخطی از آن را معادل شکستن حریمی مقدس می‌داند. ثانیاً، پایبندی عملی به مناسکی مانند نماز و عبادت روزانه، به تقویت مستمر این خود نظارتی کمک می‌کند. ثالثاً، این نگاه، عاقبت‌اندیشی و مسئولیت‌پذیری در برابر فداکاری‌های شریک زندگی را تقویت کرده و فرد را از پناه بردن به رابطه‌های مجازی به‌عنوان جایگزینی برای حل مشکلات روان‌شناختی بازمی‌دارد. در تبیینی دیگر، بر اساس نظریه کنترل درونی هیرشی (۲۰۰۲) زمانی که پیوند فرد با ارزش‌های متعالی قوی باشد، تمایل به کجروی کاهش می‌یابد. در این چهارچوب، احساس نظارت و مسئولیت‌پذیری در پیشگاه خداوند (باور به نظارت مستمر الهی) و تقویت بنیان‌های روان‌شناختی معنوی (مهارت‌هایی مانند خویش‌داری و تأمل در پیامدهای اخروی) با تقویت «خویش‌داری و کنترل تکانه‌ها، فرد را در برابر وسوسه‌ها مقاوم می‌سازد. از سوی دیگر، قداست بخشی به رابطه زناشویی، این رابطه را از سطح یک قرارداد عرفی به یک پیمان مقدس ارتقاء داده و هنجارشکنی را نه تنها یک خطای اجتماعی، بلکه یک «نقض حریم مقدس» قلمداد می‌کند. این نگاه، هزینه‌های معنوی عمل خیانت را به‌طور نمایی افزایش می‌دهد. درنهایت، پایبندی به اصول اخلاقی و وجدانی به‌عنوان سازه‌ای که از طریق معنویت تقویت می‌شود، به‌عنوان یک قاضی درونی دائمی عمل کرده و حتی در فقدان نظارت بیرونی، فرد را ملزم به رعایت وفاداری می‌کند؛ بنابراین، این چهار مؤلفه در کنار هم یک سیستم بازدارنده درونی یکپارچه و بسیار کارآمد ایجاد می‌کنند که اتکای کمتری به عوامل بازدارنده خارجی دارد.

مضمون اصلی دوم «ایجاد محیط محافظتی نهاد خانواده و جامعه» بر این اصل استوار است که پیشگیری از خیانت زناشویی تنها در گرو تقویت عوامل درونی نبوده و مستلزم ایجاد یک بستر اجتماعی-خانوادگی سالم و حامی است که به‌عنوان یک «سپر محافظتی» عمل کند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های شریفی ساعی و همکاران (۱۴۰۰) مبنی بر زندگی در خانواده

پرتنش و گرایش به روابط فرازناشویی و مطالعه قائم محمدی و همکاران (۱۴۰۲) مبنی بر عدم توجه به نیازهای همسر و گرایش به رابطه فرازناشویی همسویی دارد. بر اساس یافته به دست آمده می توان این گونه تبیین کرد که محیط محافظتی در سه لایه خانواده، رابطه زناشویی و جامعه عمل می کند. خانواده مبدأ سالم با ارائه الگوهای ارتباطی مثبت و اصالت، «سرمایه روان شناختی» اولیه را برای فرد فراهم می آورد (زو، ۲۰۲۵). این سرمایه در رابطه زناشویی کنونی، صداقت، مسئولیت پذیری و تعهد درونی را تقویت می کند (ویتینگتون و ترنر، ۲۰۲۲). در سطح کلان، جامعه با «هنجارهای محکم» (مانند عادی نبودن روابط نامشروع) و پیامدهای قانونی، یک «بازدارندگی ساختاری» ایجاد می کند. این سه لایه به صورت هم افزا، یک سیستم یکپارچه تشکیل می دهند که در آن، هویت فردی تقویت شده، تعلقات اجتماعی قوی و ترس از هزینه های اجتماعی-قانونی، به طور هم زمان فرد را از گرایش به خیانت مجازی باز می دارد. در این راستا، این یافته ها با نظریه سیستم های اکولوژیک برونفن برنر (۱۹۷۹) همسو است که بر تأثیر سطوح مختلف محیطی بر رفتار فرد تأکید می ورزد. در این چهارچوب، نقش الگویی و آموزشی خانواده (به عنوان نزدیک ترین سیستم به فرد یا میکروسیستم) از طریق مدل سازی رفتاری و انتقال غیرمستقیم ارزش های وفاداری، نخستین و مؤثرترین عامل در درونی سازی هنجارهاست. هم زمان، تقویت سلامت و تعهد در درون خانواده با ایجاد دلبستگی ایمن (بر اساس نظریه دلبستگی بالبی)، نیازهای عاطفی-روانی فرد را در درون کانون خانواده تأمین می کند و انگیزه جستجوی ارتباطات نامشروع خارجی را به حداقل می رساند. در سطح کلان، ایفای نقش نظارتی و حمایتی توسط جامعه (ماکروسیستم) با ترویج هنجارهای اجتماعی بازدارنده خیانت و ارائه حمایت های جمعی، حس تعلق و مسئولیت پذیری جمعی را تقویت کرده و فرد را در شبکه ای از انتظارات مثبت اجتماعی قرار می دهد؛ بنابراین، این سه مضمون در تعامل با یکدیگر، یک محیط تو در تو و ایمن ایجاد می کنند که هم از بروز عوامل خطر پیشگیری کرده و هم در صورت تضعیف بازدارنده های درونی، به عنوان یک سیستم پشتیبانی و کنترل بیرونی عمل می نماید.

و در نهایت مضمون اصلی «عوامل خطرزای تضعیف کننده بازدارندگی» بر این اصل اشاره دارد که در کنار تقویت عوامل محافظتی، شناسایی و تحلیل عواملی که کارایی مکانیسم های بازدارنده درونی و بیرونی را خنثی

می کنند، حیاتی است. این نتیجه با نتیجه پژوهش مصباح و همکاران (۱۴۰۱) و فرون (۲۰۱۷) مبنی بر این که تغییر در سبک های زندگی و رواج مصرف گرایی و تأثیر آن بر روابط فرازناشویی در فضای مجازی همسویی دارد. یافته های پژوهش نشان می دهند که دو عامل کلان و خرد به صورت هم زمان، سدهای دفاعی فرد در برابر خیانت را تضعیف می کنند. در سطح کلان، فروپاشی هنجارهای اجتماعی بازدارنده (مانند از بین رفتن قبح خیانت)، هزینه های اجتماعی این عمل را کاهش داده و آن را به یک گزینه قابل تصور تبدیل می کند. در سطح خرد، آسیب های سبک زندگی مدرن مانند فقدان تفریحات سالم و غلبه مصرف گرایی، منجر به خلأ عاطفی و معنوی می شود. این خلأ، فرد را برای یافتن تحریک و ارضای آنی، به سمت فضاهای پرخطر مجازی سوق می دهد. در واقع، هنگامی که بازدارندگی بیرونی جامعه ضعیف شود و مقاومت درونی فرد نیز به دلیل سبک زندگی ناسالم تحلیل رود، آسیب پذیری به شدت افزایش می یابد.

بر اساس کدهای ارائه شده، این عوامل خطر را می توان در چارچوب نظریه آنومی دورکیم و سبک زندگی عقلانی شده گیدنز تحلیل کرد. دورکیم استدلال می کند که هنگامی که هنجارهای اجتماعی (مانند قبح خیانت) تضعیف می شوند، جامعه دچار «آنومی» یا بی هنجاری می گردد و این امر رفتارهای انحرافی را افزایش می دهد (هابر و همکاران، ۲۰۲۳). از سوی دیگر، گیدنز بر اهمیت سبک زندگی به عنوان پروژه ای بازتابی تأکید دارد که هویت فرد را می سازد. یک سبک زندگی مصرف گرا و فاقد تفریحات سالم، فرد را در معرض ریسک بالا قرار داده و او را به سمت جست و جوی رضایت آنی در فضاهای نامطمئن مجازی سوق می دهد (مصباح و همکاران، ۱۴۰۱)؛ بنابراین، تضعیف هنجارهای بازدارنده در سطح کلان و انتخاب یک سبک زندگی غیرسالم در سطح خرد، به طور متقابل بازدارندگی درونی و بیرونی فرد را تحلیل برده و وی را مستعد خیانت می کنند.

در جمع بندی نهایی می توان گفت یافته های این پژوهش به وضوح نشان می دهد که پدیده خیانت زناشویی در فضای مجازی، صرفاً یک مشکل فردی نبوده و محصول تعامل پیچیده سه لایه ای کلیدی است: سطح فردی (بازدارندگی درونی مبتنی بر معنویت)، سطح میانی (محیط محافظتی خانواده) و سطح کلان (هنجارهای جامعه و سبک زندگی). راهکار پیشگیری مؤثر، رویکردی همه جانبه است که هم زمان به تقویت پایه های

معنوی و اخلاقی در افراد به عنوان قوی ترین سد بازدارنده، تحکیم بنیان‌های عاطفی و تعهد در کانون خانواده به عنوان نخستین محیط پیش‌گیرنده و اصلاح هنجارهای اجتماعی و مقابله با آسیب‌های سبک زندگی مدرن به عنوان بستر زمینه‌ساز پردازد. هرگونه اقدام جزئی‌نگر که تنها به یکی از این سطوح پردازد، به دلیل نادیده گرفتن تعامل سیستماتیک این عوامل، کارایی لازم را نخواهد داشت؛ بنابراین، برنامه‌ریزی برای کاهش این آسیب، نیازمند عزمی هماهنگ در سطوح خرد، میانی و کلان جامعه است. در رابطه با محدودیت پژوهش حاضر بایستی اشاره کرد که عوامل مختلفی مانند سن، وضعیت فرهنگی- اجتماعی- اقتصادی مشارکت‌کنندگان می‌تواند بر دیدگاه آن‌ها درباره روابط فرازناشویی در شبکه‌های فضای مجازی اثرگذار باشد که در پژوهش حاضر مورد کنترل واقع نشده‌اند. از سوی دیگر، انجام مطالعه تنها بر روی زنان، امکان تعمیم‌پذیری یافته‌ها به کل جامعه (به‌ویژه مردان) را با چالش مواجه می‌سازد. همچنین، با توجه به حساسیت موضوع خیانت، ممکن است مشارکت‌کنندگان در بیان کامل حقایق یا تعدیل روایت خود دچار سوگیری شده باشند. لذا پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده این موارد در بررسی پژوهشگران مورد توجه واقع شود. با عنایت به یافته‌های پژوهش در سطح کاربردی پیشنهاد می‌شود با طراحی و اجرای کارگاه‌های آموزشی برای زوج‌های جوان و خانواده‌ها به تقویت مهارت‌های ارتباطی، معنوی و سواد رسانه‌ای اقدام نمایند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته مشاوره در دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنج است. به جهت حفظ رعایت اصول اخلاقی جمع‌آوری اطلاعات پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان از طریق فرم رضایت‌نامه انجام شد و همچنین بر این نکته تصریح شد که مشارکت‌کنندگان در هر مرحله از پژوهش می‌توانند بدون هیچ توضیح یا پیامدی انصراف دهند. همچنین به مشارکت‌کنندگان اطمینان لازم داده شد که تمامی اطلاعات به‌دست آمده برای همیشه ناشناس خواهند ماند. در ضمن پژوهش حاضر دارای کد اخلاق به شناسه IR.IAU.SDJ.REC.1401.019 از کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنج است.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی است.

نقش هر یک از نویسندگان: این مقاله از رساله دکتری نویسنده اول و به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم استخراج شده است.

تضاد منافع: نویسندگان همچنین اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: از همه شرکت‌کنندگان در پژوهش تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

منابع

تمرچی، فرزانه، اسدپور، اسماعیل، و زهراکار، کیانوش. (۱۴۰۱). ارائه مدل پارادایمی از عوامل زمینه‌ساز خیانت زناشویی (مطالعه نظریه زمینه‌ای). علوم روانشناختی، ۲۰ (۱۰۷)، ۲۰۴۳-۲۰۲۷.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17357462.1400.20.107.5.2>

حسینی، سیده ریحانه؛ جلالی، محمدرضا؛ کاکاوند، علیرضا. (۱۳۹۷). پیش‌بینی روابط فرازناشویی اینترنتی براساس تعهد زناشویی با میانجی‌گری ارتباط جنسی و عاطفی، فصلنامه آموزش، مشاوره و روان‌درمانی، ۷ (۷۶): ۱۶-۱. https://journals.iau.ir/article_668552_b428061c667e92d89b9866e9c70559f5

خسروی، انیسه، حیدرنیا، احمد، و نظیفی، مرتضی. (۱۳۹۸). نقش نگرش مذهبی در نگرش به خیانت زناشویی با میانجی‌گری بهزیستی ذهنی در زنان متأهل. پژوهش‌نامه روان‌شناسی مثبت، ۵ (۳)، ۱۳-۲۸. DOI: [10.22108/ppls.2020.116388.1703](https://doi.org/10.22108/ppls.2020.116388.1703)

خوش صفا، حسن؛ کفاشی، مجید. (۱۳۹۵). بررسی رابطه شبکه‌های اجتماعی مجازی و ارزش‌های خانواده، فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۶ (۲۳): ۱۷۳-۲۰۰. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage>

درتاج، فریبا، رجبیان دهریره، مریم، فتح‌اللهی، فیروزه، درتاج، فتنه. (۱۳۹۷). رابطه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با احساس تنهایی و خیانت زناشویی در دانشجویان، روان‌شناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی)، ۱۴ (۴۷)، ۱۱۹-۱۴۰.

<https://doi.org/10.22054/jep.2018.32466.2262>

رضایی، مهدی. (۱۴۰۳). کاوش عوامل مرتبط با رابطه فرازناشویی: یک مطالعه پدیدارشناسی تفسیری در بیرجند، فصلنامه علمی مطالعات راهبردی فرهنگ، ۴ (۱) (مسلسل ۱۳)، ۸۱-۱۱۳.

https://scsj.ricac.ac.ir/article_196465.html

ریحانی، رضا، سودانی، منصور، فرهادی‌راد، حمید، و خجسته‌مهر، رضا. (۱۴۰۱). شناسایی مؤلفه‌های صمیمیت زناشویی در ازدواج‌های پایدار براساس نظریه داده‌بنیاد. فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی، ۱۷ (۶۵)، ۱۱۷-۱۲۸.

<https://doi.org/10.22034/jmpr.2022.14917>

سلیمی تکیه، غزل؛ از خوش، منوچهر؛ جعفری، پروین؛ مرسا، رویا (۱۴۰۲). رابطه هوش اخلاقی و نگرش به رابطه فرازناشویی با میانجی‌گری کمال‌گرایی در مردان متأهل، پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۵۲، ۸۸-۶۹.

https://www.socialpsychology.ir/article_194363_79d9d738757416d780bde525120fcc8a.pdf

References

- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Harvard University Press. <https://khoerulanwarbk.files.wordpress.com/2015/08/urie-bronfenbrenner-the-ecology-of-human-development-opbokos-z1.pdf>
- Burdette, A. M., Ellison, C. H., G. Sherkat, D. E. & Gore, K. (2007) Are there religious variation in marital infidelity? *Journal of Family Issues*, 28(12), 1553-1581. <https://www.researchgate.net/publication/238663274-Are-There-Religious-Variations-in-Marital-Infidelity>
- Clayton, R. B. (2014). The third wheel: The impact of Twitter use on relationship infidelity and divorce. *Cyberpsychol Behav Soc Netw*, 17(7), 425-30. <https://doi.org/10.1089/cyber.2013.0570>
- DeRose, L. F., Johnson, B. R., Wang, W., & Salazar-Arango, A. (2021). Couple Religiosity, Male Headship, Intimate Partner Violence, and Infidelity. *Review of Religious Research*, 63(4), 607-627. <https://doi.org/10.1007/s13644-021-00461-2> (Original work published 2021)
- Dortaj, F., Rajabiyani, M., Fatollahi, F., & Dortaj, F. (2018). The Relationship between the Rate of Using Virtual Social Networks with Loneliness and Marital Infidelity in Students. *Educational Psychology*, 14(47), 119-140. [Persian]. <https://doi.org/10.22054/jep.2018.32466.2262>
- Ferron, A., Lussier, Y., Sabourin, S., & Brassard, A. (2017). The role of Internet pornography uses and cyber infidelity in the associations between personality, attachment, and couple and sexual satisfaction. *Social Networking*, 6, 1-18. <http://dx.doi.org/10.4236/sn.2017.61001>
- Ghaem Mohammadi, S. M., Rezapour Mirsaleh, Y., & Arianpour, H. (2023). Understanding the lived experiences of marital infidelity with a focus on consequences and strategies in Yazd city. *Journal of Disability Studies*, 13(63), 1-8. [Persian]. <https://jdisabilstud.org/article-1-3082-fa.pdf>
- سیدی سیده زهرا، بختیاری سعید بهرام، اسدی جوانشیر، محمودی هیوا (۱۴۰۳). پیش‌بینی گرایش به خیانت بر اساس طرح‌واره‌های ناکارآمد و تنظیم شناختی هیجان در مراجعین مراکز مشاوره شهر تهران رویش روان‌شناسی ۱۳ (۴): ۲۱۴-۲۰۵. <http://frooyesh.ir/article-1-5327-fa.html>
- شریفی ساعی، محمدحسین، و آزاد ارمکی، تقی. (۱۴۰۰). عوامل شکل‌گیری خیانت زناشویی در ایران: یک مطالعه فراترکیب. *بررسی مسائل اجتماعی ایران*، ۱۲ (۲)، ۳۳-۷۴. <https://doi.org/10.22059/ijsp.2022.87903>
- قائم محمدی، سید محمدرضا، رضاپور میرصالح، یاسر، و آریانپور، حمیدرضا. (۱۴۰۲). شناخت تجارب زیسته پدیده خیانت زناشویی با محوریت پیامدها و راهبردها در شهر یزد، *مجله مطالعات ناتوانی*، ۱۳ (۱)، ۶۳، ۸-۱. <https://jdisabilstud.org/article-1-3082-fa.pdf>
- کریمی‌زند، بهاره، و بهنودفر، رضا. (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و خیانت زناشویی؛ مورد پژوهش: دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان بروجرد. *نشریه شباک*، ۱۹ (۱)، ۱-۱۴. <https://sid.ir/paper/1143747/fa>
- کمال‌جو، علی؛ نریمانی، محمد؛ عطادخت؛ ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۹۵). مدل علی تأثیرات هوش معنوی و اخلاقی بر روابط فرازناشویی با واسطه‌های شبکه‌های مجازی و رضایت زناشویی، *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۶ (۲۴): ۵۳-۷۵. https://journals.uok.ac.ir/article_44540.html?lang=en
- مصباح، ایمان؛ صدری دمیچی، اسماعیل؛ محمودی، جعفر؛ اعظمی، مریم (۱۴۰۱). شناسایی عوامل مؤثر بر بی‌وفایی زناشویی در فضای برخط با تحلیل پدیدارشناسانه شیوه زندگی، *فصلنامه روان‌رمانی و مشاوره خانواده*، ۱۱ (۱)، ۱۰۳-۱۳۶. <https://doi.org/10.22034/fcp.2022.62716>

- Ghasemi, V., Adlipour, S., & Kianpour, M. (2012). Interaction in the virtual space of social networks and its impact on the religious identity of the youth: A case study of Facebook and the youth of Isfahan. *Journal of Religion and Communication*, 19(2), 5-36. [Persian].
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.22520252.1391.19.4.2.1.9>
- Goldberg AE, Allen KR, Smith, JZ. (2021). Divorced and separated parents during the COVID-19 pandemic. *Fam Process*; 60: 866-887.
<https://doi.org/10.1111/famp.12693>
- Hirschi, T. (2002). *Causes of Delinquency*. University of California Press.
https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781351529723_A30635299/preview-9781351529723_A30635299.pdf
- Hosseyani, S. R., Jalali, M. R., & Kakavand, A. (2018). Prediction of Internet extramarital relationships based on a marital commitment with mediation Sexual and emotional connection. *Journal of Education, Counseling and Psychotherapy*, 7 (26), 4-20. [Persian].
https://journals.iau.ir/article_668552_b428061c667e92d89b9866e9c70559f5
- Kamaljoo, A., Narimani, M., Atadokht, A., & Abolghasemi, A. (2016). Predicting extramarital relationships based on spiritual intelligence, moral intelligence, marital satisfaction, and use of virtual social networks with the moderating role of gender. *Journal of Family Counseling and Psychotherapy*, 6(2), 39-67. [Persian].
https://journals.uok.ac.ir/article_44540.html?lang=en
- Karimizand, Bahareh, & Behnoudfar, Reza. (2023). Investigating the relationship between the use of virtual social networks and marital infidelity: A case study of married students at Islamic Azad University of Borujerd. *Shabak Journal*, 9(1), 1-14.
<https://sid.ir/paper/1143747/fa>[Persian].
- Khoshsafa, H., & Kafashi, M. (2017). A survey of the Relationship between Virtual Networks and Family Values. *Socio-Cultural Strategy*, 6(2), 173-200. [Persian].
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage>
- Khosravi, Aniseh, Heydarnia, Ahmad, & Nazifi, Morteza. (2019). The role of religious attitude in attitudes toward marital infidelity with the mediating role of subjective well-being among married women. *Positive Psychology Research Journal*, 5(3), 13-28.
[DOI: 10.22108/ppls.2020.116388.1703](https://doi.org/10.22108/ppls.2020.116388.1703) [Persian].
- Liu, Y., & Zheng, L. (2020). Relationships between the Big Five, narcissistic personality traits, and online sexual activities. *Personality and individual differences*, 152, 109593.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.109593>.
- Malekzadeh, A. Pourmaveddat, K., Aslami, E. and Mirmotahar, M. (2025). The Digital Dilemma: Extramarital Relationships in Social Networks and the Mediating Role of Spirituality and Religious Attitudes. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*, 16(2), 165-178.
<https://doi.org/10.30476/ijvllms.2025.102858.1306>
- Mesbah, I., Sadri Damirchi, E., Mahmoodi, J., & Azami, M. (2022). Identifying factors affecting marital infidelity in online space with a phenomenological analysis of lifestyle. *Family Counseling and Psychotherapy Quarterly*, 12(1), 104-135. [Persian].
<https://doi.org/10.22034/fcp.2022.62716>
- Mohammadi M, Karami A. (2025). Prediction of Attitude Toward Marital Infidelity in Married Women Based on Quality of Relationship with Father, Religious Attitude and Emotional Dysregulation. *Health Spiritual Med Ethics*. 12(1):9-16.
<http://dx.doi.org/10.32598/hsmej.12.1.199.5>
- Ogwuche, C. H., Isaac, T. K., Caleb, O., Dorcas, T. O. (2024). Marital Infidelity Among Married Couples: Predictive Roles of Emotional Intelligence and Narcissistic Personality Traits in Makurdi Benue State. *Journal of Innovation in Psychology, Education and Didactics*, 28(1), 17-26.
<http://dx.doi.org/10.29081/JIPED.2024.28.1.03>

- Onah, C. (2020). To Understand the Cause of Infidelity, We Must Realise that Everyone Is Responsible. *Psychreg News*. <https://www.psychreg.org/cause-of-infidelity/>
- Rezaei, M. (2024). Exploring factors associated with extramarital relationships: An interpretive phenomenological study in Birjand. *Scientific Quarterly of Strategic Cultural Studies*, 4(1), 81-113. [Persian]. https://scsj.ricac.ac.ir/article_196465.html
- Reyhani, Reza, Sodani, Mansour, Farhadirad, Hamid, & Khojastehmehr, Reza. (2022). Identifying the components of marital intimacy in stable marriages: Based on the grounded theory. *Journal of Modern Psychological Research*, 17(65), 117-128. <https://doi.org/10.22034/jmpr.2022.14917> [Persian].
- Salimi Takyeh, G., Azkhash, M., Jafari, P., & Morsa, R. (2023). The relationship between moral intelligence and attitude toward extramarital relationships with the mediation of perfectionism in married men. *Social Psychology Research*, 13(52), 69-88. [Persian]. https://www.socialpsychology.ir/article_194363_79d9d738757416d780bde525120fcc8a.pdf
- Santosa, B. (2017). Spirituality and Infidelity: A Study of the Correlation of Spiritual Maturity Level and the Tendency Toward Marital Infidelity Among Indonesian Evangelical Church in Jakarta. Unpublished Thesis Dissertation, Church work with families Indonesia, Adultery Biblical teaching, Church work with families, Indonesia. <https://archive.org/details/2017SantosaBudiyanto>.
- Seyedi S Z, Bakhtiari Saeed B, Asadi J, Mahmoudi H. (2024). Predicting infidelity tendency on maladaptive schemas and cognitive regulation of emotion in clients of counseling centers in Tehran. *Rooyesh*. 13(4), 205-214. <http://frooyesh.ir/article-1-5327-fa.html> [Persian].
- Sharifi Saei, M. H., & Azad Armaki, T. (2021). Factors in the formation of marital infidelity in Iran: A meta-synthesis study. *Social Problems of Iran*, 12(2), 33-74. [Persian]. <https://doi.org/10.22059/ijsp.2022.87903>
- Tamrchi, F., Asadpoor, E., & Zaharakar, K. (2022). Presenting a paradigmatic model of underlying factors that result in marital infidelity based on grounded theory. *J of Psychological Science*. 20(107), 2027-2043. [Persian]. https://psychologicalscience.ir/article_1-1074-fa.html
- Whittington, D. D., & Turner, L. A. (2022). Relations of family-of-origin communication patterns to attachment and satisfaction in emerging adults' romantic relationships. *The American Journal of Family Therapy*, 52(3), 295-310. https://doi.org/10.1080/01926187.2022.2110173?urlappend=%3Futm_source%3Dresearchgate
- Zeinali, A., & Akbari, H. (2016). Social factors affecting the tendency to extramarital affairs of married women, 4th National Conference on Counseling and Mental Health, *Quchan*, [Persian]. <https://civilica.com/doc/620830/>
- Zhou, Z. (2025). The Impact of Family of Origin on Romantic Relationships: A Psychological Perspective, Proceedings of the 3rd International Conference on Social Psychology and Humanity Studies, <https://doi.org/10.54254/2753-7048/2025.20444>
- Zivido, I., Lubin, O. B. H., & Asher, S. (2018). "I Swear I Will Never Betray You": Factors Reported by Spouses as Helping Them Resist Extramarital Sex in Relation to Gender, Marriage Length, and Religiosity. *The Journal of Sex Research*, 55(2), 236-251. <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1347602>